

แนวทางการปรับตัวของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ในยุคไทยแลนด์ 4.0

ผดุงศักดิ์ มะโนเลิศ¹, ภัทมน ดิยาวี², วัชรภรณ์ สุขน้อย³,
สิริทรัพย์ บุตรดีโสภา⁴, กนกพัชร กอประเสริฐ^{5,*}

^{1,2,3,4,5} สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Received: 3 May 2561

Revised: 31 May 2561

Accepted: 18 June 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในยุคดั้งเดิม ไทยแลนด์ 3.0 2) ศึกษาแนวทางการปรับตัวของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในยุค “ไทยแลนด์ 4.0” 3) กำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการปรับตัวของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในยุค “ไทยแลนด์ 4.0” ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 6 ฟาร์ม เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และการสังเกต และใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน การวิเคราะห์แผนภูมิแก๊งปลา การวิเคราะห์ SWOT และการกำหนดกลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของไก่ไข่มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การไหลของกิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ มีทั้งหมด 4 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) การเลี้ยงไก่เล็ก/ลูกเจี๊ยบ (2) การเลี้ยงไก่รุ่น (3) การเลี้ยงไก่สาว และ (4) การเลี้ยงไก่ไข่ 2) การไหลของเงินที่เกิดจากการไหลของกิจกรรมมี 4 กิจกรรม ต้นทุน ประกอบด้วย (1) ต้นทุนการเลี้ยงระยะไก่เล็ก/ลูกเจี๊ยบ ตัวละประมาณ 1.2 บาทต่อวัน (2) ต้นทุนการเลี้ยงระยะไก่รุ่น ตัวละประมาณ 1.2 บาทต่อวัน (3) ต้นทุนการเลี้ยงระยะไก่สาว ตัวละประมาณ 1.4 บาทต่อวัน และ (4) ต้นทุนการเลี้ยงระยะไก่ไข่ ตัวละประมาณ 1.4 บาทต่อวัน 3) การไหลของข้อมูลเป็นกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลจากผู้ขายปัจจัยการผลิตไปยังเกษตรกรและจากเกษตรกรไปยังพ่อค้าคนกลางจนกระทั่งถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ ความเชี่ยวชาญในการเลี้ยง มีระบบการบริหารจัดการการผลิตที่ดีทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูง จุดอ่อนที่พบคือ ต้นทุนวัตถุดิบการผลิตไข่ไก่มีราคาสูงกว่าราคาไข่ไก่ที่จำหน่ายได้ เป็นผลให้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ได้ในจำนวนที่ลดลง ปัจจัยสนับสนุนโอกาสสำหรับเกษตรกรไข่ไก่เป็นสินค้าที่จำเป็นในการบริโภค ตลาดมีการขยายตัวทั้งในและต่างประเทศ อุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรัฐบาลเข้ามามีบทบาทในการควบคุมราคาไข่ไก่ โดยเกษตรกรไม่สามารถขึ้นราคาผลผลิตนอกเหนือจากราคาประกาศที่รัฐบาลกำหนดไว้ สำหรับแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในยุค “ไทยแลนด์ 4.0” ควรใช้กลยุทธ์เชิงรุกและเชิงรับบูรณาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : ไทยแลนด์ 4.0 กลยุทธ์ การปรับตัว

* ผู้ประสานงานหลัก; อีเมล: rene-nan@hotmail.co.th

How to Adapt to “Thailand 4.0” for Layer Chickens Farmers in Song Pee Nong District, Supanburi

Phadungsak Manolert¹, Patthamon Tiyo², Watcharapohn Suknoi³,

Sirithrup Butdeesopha⁴, Kanokpatch Koprasert^{5,*}

^{1,2,3,4,5} International Business Program, Faculty of Management Sciences
Nakhon Pathom Rajabhat University

Received: 3 May 2561

Revised: 31 May 2561

Accepted: 18 June 2561

ABSTRACT

This research purpose is 1) to study the environment of layer chickens farmer in the time of “Thailand 3.0”. 2) To study the way to adapt to “Thailand 4.0” of the layer chickens farmer. 3) To define the strategy to analyze the way to adapt for layer chickens farmer in “Thailand 4.0” Qualitative Research Methodology Specify the sample are 6 layer chickens farms in Song Pee Nong District, Supanburi. Research tools are Interviews and Observations and data analysis tools Supply chain analysis, Fishbone diagram analysis, SWOT analysis and strategy using TOWS Matrix. The research found that Supply chain analysis of chicken hens has 3 components. 1) The flow of chicken hen activities has 4 activities. (1) Chick (2) chicken (3) young chickens and (3) egg laying. 2) The flow of money caused by the flow of activity has 4 cost activities. (1) The cost of Chick is about 1.2 baht per day. (2) The cost of chicken is about 1.2 baht per day (3) the cost of young chickens is about 1.4 baht per day. And (4) the cost of egg laying was about 1.4 baht per day. 3) The flow of information is the process of linking inputs from suppliers to farmers and from farmers to intermediaries until the final consumer. Chicken farmers have significant strengths are the production management system is good and the quality is high. Weaknesses found that are Eggs cost more than eggs. As a result, the number of chicken farmers decreased. Supporting factors for egg farmers are the necessity for consumption. The market is expanding both domestically and internationally. The hurdles that affect government farmers have played a role in controlling egg prices. Farmers cannot raise the price of produce other than the government announced price. For guidelines for

* Corresponding author; Email: rene-nan@hotmail.co.th

determining appropriate strategies for chicken farmers in the "Thailand 4.0" Should use proactive and integrated strategies to fit the situation. To create a sustainable competitive advantage.

Keywords : Thailand 4.0, strategy, adapt

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อก้าวข้ามจาก “ประเทศไทย 3.0” ไปสู่ “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งคือ การปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนา อันเป็นโมเดลในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามแนวคิดของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้เกิดผลออกมาเป็นรูปธรรม ประเทศไทย 4.0 จึงเป็นการเปลี่ยนผ่าน ทั้งระบบใน 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ 2) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่ซึ่งรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง 3) เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่ High Value Services 4) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทักษะสูง และสิ่งสำคัญที่สุดของนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 ก็คือ “คนไทยที่จะต้องพัฒนาตัวเอง ให้เป็นคนไทย 4.0 ด้วย ต้องมาร่วมกันพัฒนา อย่าหวังพึ่งแต่การช่วยเหลือของรัฐเหมือนประชานิยมแบบเดิมๆ” (Mesinsee, 2017)

สำหรับภาคการเกษตร “เกษตรกร 4.0” เป็นเกษตรกรยุคใหม่ที่หลุดพ้นจากกับดักความยากจน โดยผันตัวเองจากเกษตรกรผู้ผลิต (เกษตรกรแบบดั้งเดิม) มาเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farmers) ที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรได้ (Research and Educational Quality Assurance Division, 2016) โดยที่เกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ เพราะในอดีตเกษตรกรไทยส่วนใหญ่พึ่งตนเองไม่ได้ รัฐเข้ามาแทรกแซงต้นทุน บิดเบือนกลไกราคา เป็นปัญหาเชิงแข่งขันในอนาคตสถานการณ์อุตสาหกรรมไข่ไก่ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2555 - 2559 การผลิตไข่ไก่ของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 5.98 ต่อปี ตามความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2559 มีปริมาณการผลิตไข่ไก่ 14,915.82 ล้านฟอง เพิ่มขึ้นจาก 13,724.42 ล้านฟอง ของปี พ.ศ. 2558 ร้อยละ 8.68 และปี พ.ศ. 2560 คาดว่าจะมีปริมาณการผลิตไข่ไก่ 15,189.49 ล้านฟอง เพิ่มขึ้นจาก 14,915.82 ล้านฟอง ในปี พ.ศ. 2559 ร้อยละ 1.83 เนื่องจากมีการขยายการผลิตตามความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ประกอบกับเกษตรกรมีการจัดการฟาร์มไข่ และการเลี้ยงไก่ไข่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ท าให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น (Agricultural Bureau of Economic Research, 2017)

แต่จากการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่แบบดั้งเดิมยังคงพบว่า เกษตรกรยังคงมีปัญหาในด้านของต้นทุนวัตถุดิบที่มีราคาสูงขึ้น และด้านของคุณภาพของไข่ไก่ที่ไม่สม่ำเสมอเนื่องจากขาดการจัดการฟาร์มไข่ที่ไม่มีประสิทธิภาพและปัจจัยภายนอกต่าง ๆ เช่น สภาพอากาศ และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและยากต่อการควบคุม ดังนั้น จากการศึกษาวิจัยและข้อมูล นักวิจัยจึงสนใจศึกษาในเรื่องของ แนวทางในการปรับตัวของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงไก่ไข่ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยการเข้าไปศึกษาวิธีการเลี้ยงไก่ไข่ของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงแบบดั้งเดิมในยุค 3.0 และนำไปวิเคราะห์ SWOT Analysis จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ของการเลี้ยงไก่ไข่แบบดั้งเดิม เพื่อหาแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ของฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ยังไม่มี และกำหนดแนวทางในการปรับตัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ที่ต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้เหมาะกับการอยู่ในยุคของประเทศไทยแลนด์ 4.0 สู่การปฏิรูปสู่ยุคเกษตรกร 4.0 (Smart Farmers) ได้อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในยุคดั้งเดิม ไทยแลนด์ 3.0
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับตัวของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในยุคไทยแลนด์ 4.0
3. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ให้เกษตรกรเพื่อการปรับตัวของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในยุคไทยแลนด์ 4.0

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งจะแบ่งสาระของการทบทวนวรรณกรรมได้ดังนี้

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการผลิต

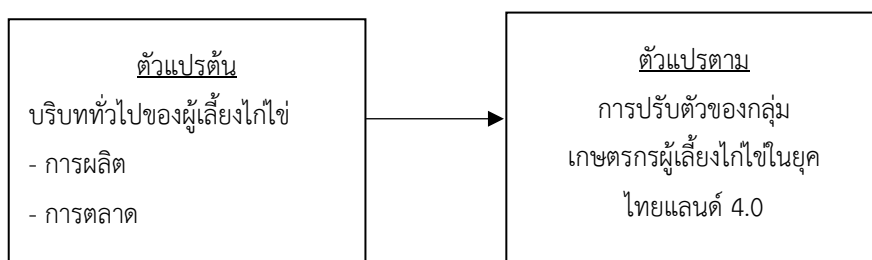
Chutiwong (2005) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการผลิตไว้ว่า เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิต (input) ที่ใส่ในกระบวนการผลิตออกมาเป็นผลผลิต (output) โดยปัจจัยการผลิตในที่นี้ นอกจากจะหมายถึงปัจจัยการผลิตในความหมายทั่วไป ทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งได้แก่ ที่ดิน และ ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน เงิน และผู้ประกอบการแล้ว ยังรวมถึงสินค้าทุกชนิดที่ใช้อยู่ในกระบวนการผลิตด้วย ส่วนผลผลิตก็จะหมายถึง สินค้าและบริการทุกชนิดที่ได้จากกระบวนการผลิตนั้น ๆ ดังนั้น การผลิตจึงไม่จำเป็นจะต้องหมายถึงการเปลี่ยนวัตถุดิบออกมาเป็นดังที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการตลาด

Worakullatthani and Sampatawavanich (2008). ได้กล่าวถึง ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix) ว่าเป็นการทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดยมีจุดเริ่มต้นที่การเข้าใจในความต้องการของผู้บริโภค กระบวนการแลกเปลี่ยนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีองค์ประกอบของการทำการตลาด ซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ นักการตลาดต้องพยายามวางกลยุทธ์ในการใช้ องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบอย่างประสมประสานและลงตัวที่สุด ซึ่งอาจเรียกองค์ประกอบทั้ง 4 นี้ได้ว่า เป็นส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ซึ่งประกอบด้วย 1) สินค้า (Product) 2) ราคา (Price) 3) การวางจำหน่ายสินค้า (Place or Distribution) 4) การส่งเสริมสินค้า (Promotion)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ (interview)

ประชากรและตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ในพื้นที่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม ประกอบด้วย ฟาร์มไก่ไข่ที่ได้รับมาตรฐานการเป็นเกษตรกรที่ดี (GAP) จำนวน 1 ฟาร์ม และ ฟาร์มที่ถูกจัดเป็นฟาร์มเลี้ยงไก่ไข่ขนาดใหญ่ จำนวน 5 ฟาร์ม จากจำนวนผู้ประกอบการเลี้ยงไก่ไข่ที่ขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ กรมปศุสัตว์ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมดจำนวน 252 ฟาร์ม

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางทำการแบ่งโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 บริบทของกลุ่มเกษตรกรในการเลี้ยงไก่ไข่ แบบสัมภาษณ์มีการผ่านการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการพิสูจน์การใช้ความหลากหลายของแหล่งข้อมูลทั้งในเชิง เวลา ระยะทาง สถานที่ และบุคคล และพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มาถูกต้องหรือไม่

องค์ประกอบที่ 2 การตรวจสอบสามเส้าด้านนักวิจัย (Investigator Triangulation) การตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกตแทนที่จะใช้ผู้วิจัยคนเดียวสังเกตโดยตลอด

องค์ประกอบที่ 3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) ใช้หลายมุมมองในการแปลความหมาย ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิด ทฤษฎีที่ต่างจากเดิม จะทำให้การตีความข้อมูล แตกต่างกันมากขึ้นเพียงใด

องค์ประกอบที่ 4 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการเลือกใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ที่ส่งผลต่อการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีด้วยวิธีการสัมภาษณ์ (interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่างๆ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ไข่

อันดับฟาร์ม	ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ชื่อฟาร์ม	ที่อยู่	มาตรฐาน	ขนาดฟาร์ม
1	บุญชู แดงอ่อน	บุญชู ฟาร์ม	เลขที่ 218 หมู่ 2 จิกหมู่ ต.บางเลน อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี	ไม่ได้รับ มาตรฐาน	ฟาร์มขนาดใหญ่
2	พัสนภูมิ แดงอ่อน	บุญชู ฟาร์ม 2	เลขที่ 248 หมู่ 7 ไร่ช่องลมต.บางเลน อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี	ไม่ได้รับ มาตรฐาน	ฟาร์มขนาดใหญ่
3	ชัยยุทธ อริกุล	สายัน ฟาร์ม	เลขที่ 16 หมู่ใหม่ ต.หัวโพธิ์อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี	ไม่ได้รับ มาตรฐาน	ฟาร์มขนาด กลาง
4	สมพร ขำเรือง	นพรัตน์ ฟาร์ม	เลขที่ 398 หมู่ 17 โป่งตาเหียน ต.บ่อ สุพรรณ อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี	ไม่ได้รับ มาตรฐาน	ฟาร์มขนาด กลาง
5	สินธุ์ สันติบรรจง	เกียรติศักดิ์ฟาร์ม	เลขที่ 82 หมู่ 1 การ้อง ต.บางตาเถร อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี	ไม่ได้รับ มาตรฐาน	ฟาร์มขนาด กลาง
6	บุญสืบ ใจดีเฉย	บุญสืบ ฟาร์ม	เลขที่ 151 หมู่ 1 ดันดาล อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี	ไม่ได้รับ มาตรฐาน	ฟาร์มขนาด กลาง

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดจำนวน 6 คน ด้านข้อมูลทั่วไป แบ่งเป็นเพศชาย 3 คน และเพศหญิง 3 คน ทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม โดยทั้งหมดเป็นฟาร์มที่ไม่ได้รับมาตรฐาน แบ่งเป็นฟาร์มขนาดใหญ่จำนวน 2 ฟาร์ม และฟาร์มขนาดกลาง จำนวน 4 ฟาร์ม

ตอนที่ 2 บริบทของกลุ่มเกษตรกรในการเลี้ยงไก่ไข่

ข้อที่ 1 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ ปัจจัยการผลิต MAN จำนวนแรงงานที่ใช้ในการซื้อปัจจัยการผลิตของแต่ละฟาร์มจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า จำนวนแรงงานที่ใช้ในการซื้อปัจจัยการผลิตส่วนมากจะใช้แรงงานเพียงจำนวน 1 คน

ข้อที่ 2 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ ปัจจัยการผลิต MONEY ค่าใช้จ่ายโดยประมาณในแต่ละเดือนการซื้อปัจจัยการผลิตจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า ปัจจัยการผลิตในด้านตัวไก่ระยะการเลี้ยง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ ตัวลูกเจี๊ยบ และ ตัวไก่สาว โดยมีฟาร์มที่เลี้ยงไก่ในระยะตัวลูกเจี๊ยบจำนวน 1 ฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 4 ฟาร์มขนาดกลาง จำนวน 20,000 – 25,000 ตัว และเป็นฟาร์มที่เลี้ยงไก่ในระยะตัวไก่สาวจำนวน 5 ฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 5 และ 6 แบ่งเป็น ฟาร์มขนาดใหญ่ 2 ฟาร์ม ฟาร์มที่ 1 และ 2 จำนวน 59,000 – 85,000 ตัว และฟาร์มขนาดกลาง 4 ฟาร์ม ฟาร์มที่ 3 5 และ 6 จำนวน 40,000 – 10,000 ตัว และในด้านของค่าใช้จ่ายค่าอาหารไก่ แบ่งออกเป็น 2 ขนาดฟาร์ม คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ และฟาร์มขนาดกลาง ซึ่งฟาร์มขนาดใหญ่จำนวน 2 ฟาร์ม ฟาร์มที่ 1 และ 2 มีค่าใช้จ่ายค่าอาหารไก่อยู่ที่เดือนละประมาณ 2,000,000 – 4,000,000 บาท

และฟาร์มขนาดกลางจำนวน 4 ฟาร์ม ฟาร์มที่ 3 4 5 และ 6 มีค่าใช้จ่ายค่าอาหารไก่อยู่ที่เดือนละ 400,000 – 1,700,000 บาท

ข้อที่ 3 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ ปัจจัยการผลิต MATERIAL อาหาร และอุปกรณ์ที่ใช้เป็นปัจจัยการผลิตจากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อหัวอาหารจากบริษัทต่างๆ ทั้งที่เป็นบริษัทและตัวแทนจำหน่ายเพื่อนำหัวอาหารมาไม่โดยใช้เครื่องโม่อาหารไก่ในฟาร์ม โดยบริษัทที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมซื้อ แบ่งออกเป็น 4 บริษัท ได้แก่ บริษัท เบทาโกร คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 และ 4 บริษัท ไทยฟู้ด คือ ฟาร์มที่ 1 2 และ 6 บริษัท ซีพี คือ ฟาร์มที่ 3 และ บริษัท ชันฟีด คือ ฟาร์มที่ 5

ข้อที่ 4 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ ปัจจัยการผลิต METHOD วิธีการซื้อปัจจัยการผลิตจากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า ในด้านปัจจัยการผลิต วิธีการติดต่อซื้อตัวไก่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ ตัวลูกเจี๊ยบ และ ตัวไก่สาว ซึ่งตัวลูกเจี๊ยบเกษตรกรจะติดต่อซื้อจาก บริษัท เบทาโกร คือ ฟาร์มที่ 4 และตัวไก่สาวเกษตรกรจะติดต่อซื้อจากบริษัท เบทาโกร แลลมทอง บริษัท ซีพี และจากตัวแทนจำหน่าย สมคิดฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 5 และ 6 ส่วนในด้านของวิธีการติดต่อซื้ออาหารไก่ เกษตรส่วนใหญ่จะติดต่อซื้อผ่านบริษัท ไทยฟู้ด คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 และ 6 บริษัท เบทาโกร คือ ฟาร์มที่ 1 2 และ 4 บริษัท ซีพี คือ ฟาร์มที่ 3 และ บริษัท ชันฟีด คือ ฟาร์มที่ 5 และสุดท้ายในด้านของวิธีการติดต่อซื้ออุปกรณ์การเลี้ยงไก่ เกษตรจะซื้อโดยตรงผ่าน บริษัท เบทาโกร คือ ฟาร์มที่ 1 และ 2 บริษัท เกษตรภัณฑ์ คือ ฟาร์มที่ 3 บริษัท มิตรเกษตรภัณฑ์ คือ ฟาร์มที่ 4 และ จักรวัฒน์ ฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 6 สรุปวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า ปัจจัยทางด้านการผลิตทั้ง 4 ตัว เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในกระบวนการการผลิตไข่ไก่ ซึ่งหากขาดปัจจัยด้านการผลิตตัวใดตัวหนึ่งไป กระบวนการในการผลิตไข่ไก่ก็จะไม่สมบูรณ์ และไม่เกิดผลผลิต

ข้อที่ 5 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ ด้านกระบวนการผลิต การเลี้ยงดูไก่เล็ก (ตั้งแต่ลูกไก่เล็กมาถึงฟาร์ม อายุ 1 วัน - 6 สัปดาห์) มีวิธีการเลี้ยงดูไก่เล็กอย่างไรบ้างจากการสัมภาษณ์ พบว่า จากฟาร์มทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม มีเพียง 1 ฟาร์มเท่านั้นที่มีการเลี้ยงดูไก่ไข่ในช่วงระยะของไก่เล็กหรือลูกเจี๊ยบ คือ ฟาร์มที่ 4 ซึ่งสามารถสรุปวิธีการเลี้ยงดูไก่เล็กหรือลูกเจี๊ยบ ได้ดังนี้ ตั้งแต่ลูกไก่เล็กมาถึงฟาร์ม อายุ 1 วัน - 6 สัปดาห์ เมื่อลูกเจี๊ยบมาถึงฟาร์มลูกเจี๊ยบด้วยแกสเป็นเวลา 7 วัน พอเช้าวันที่ 4 ให้ทำโปรแกรมให้วัคซีนตามที่โปรแกรมได้กำหนดไว้ จากนั้นก็ให้อาหาร ให้น้ำกับลูกเจี๊ยบตามปกติ เช้า - เย็น เป็นเวลา 6 สัปดาห์จนกว่าลูกเจี๊ยบจะเข้าสู่ช่วงอายุไก่รุ่น

ข้อที่ 6 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ ด้านกระบวนการผลิต การเลี้ยงดูไก่รุ่น (อายุ 7 - 14 สัปดาห์) มีวิธีการเลี้ยงดูไก่รุ่นอย่างไรบ้างจากการสัมภาษณ์ พบว่า จากฟาร์มจำนวนทั้งหมด 6 ฟาร์ม มีเพียง 1 ฟาร์มเท่านั้นที่มีการเลี้ยงดูไก่ไข่ในช่วงระยะของไก่รุ่น คือ ฟาร์มที่ 4 ซึ่งสามารถสรุปวิธีการเลี้ยงดูไก่รุ่น ได้ดังนี้ การเลี้ยงดูไก่รุ่น อายุ 7 - 14 สัปดาห์ เมื่อลูกเจี๊ยบเข้าสู่ไก่รุ่นแล้ว การเลี้ยงดูก็จะเหมือนกับไก่เล็กปกติ ให้อาหาร ให้น้ำตามปกติ เช้า - เย็น และทำวัคซีนตามโปรแกรมการให้วัคซีน

ข้อที่ 7 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ ด้านกระบวนการผลิต การเลี้ยงดูไก่สาว (อายุ 15 - 20 สัปดาห์) มีวิธีการเลี้ยงดูไก่สาวอย่างไรบ้างจากการสัมภาษณ์ จากฟาร์มจำนวนทั้งหมด 6 ฟาร์ม พบว่า ฟาร์มส่วนใหญ่จะมีกระบวนการเลี้ยงไก่ที่เหมือนกัน คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 5 และ 6 โดยทั้ง 5 ฟาร์มนี้จะซื้อตัวไก่ไข่มาเลี้ยงในช่วงอายุของไก่สาว และฟาร์มที่ 4 มีลักษณะแตกต่างไปจาก 5 ฟาร์มที่กล่าวมา จะมีการเลี้ยงดูไก่ตั้งแต่ช่วงอายุของไก่เล็กเป็นต้นไป จนถึงช่วงอายุของไก่สาว ทั้ง 6 ฟาร์มมีกระบวนการเลี้ยงที่เหมือนกัน คือ การเลี้ยงดูไก่สาว อายุ 15 - 20 สัปดาห์ เมื่อ

ไก่สาวมาถึงฟาร์มสิ่งแรกที่ต้องทำ คือ การทำโปรแกรมการให้วัคซีน เช่น การทำนิวคาสเซิล การให้วัคซีนกันไขหวัดนก ฯลฯ จากนั้นเลี้ยงไก่สาวตามปกติ ให้อาหาร ให้น้ำเข้า – เย็น มีเพียงวิธีการเลี้ยงเท่านั้นที่แตกต่างกัน คือ การให้อาหารด้วยรางอาหาร/เครื่องให้อาหารอัตโนมัติ และการให้น้ำด้วยรางน้ำ/หัวนิปปี้ล ซึ่งฟาร์ม 3 ฟาร์มแรก คือ ฟาร์มที่ 1 2 และ 4 มีวิธีการให้น้ำ ให้อาหารโดยใช้หัวนิปปี้ล และเครื่องให้อาหารอัตโนมัติ และฟาร์มที่ 3 5 และ 6 ใช้วิธีการให้น้ำ ให้อาหาร โดยใช้รางน้ำ และรางให้อาหารธรรมดา

ข้อที่ 8 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ ด้านกระบวนการผลิต การเลี้ยงดูไก่ไข่ (อายุ 21 – 72 สัปดาห์) มีวิธีการเลี้ยงดูไก่ระยะออกไข่อย่างไรบ้างจากการสัมภาษณ์ จากฟาร์มจำนวนทั้งหมด 6 ฟาร์ม พบว่า มีกระบวนการเลี้ยงดูไก่ไข่ในช่วงระยะออกไข่ที่เหมือนกัน คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 5 และ 6 โดยการเลี้ยงดูไก่ไข่ อายุ 21 – 72 สัปดาห์ การเลี้ยงดูในช่วงนี้เป็นการเลี้ยงดูในช่วงระยะการให้ไข่ของไก่ไข่ การเลี้ยงดูในช่วงอายุนี้ก็เหมือนกับการเลี้ยงดูไก่ในช่วงอายุต่าง ๆ คือ การให้อาหาร ให้น้ำ เข้า – เย็น การทำโปรแกรมการให้วัคซีน จนกว่าตัวไก่ไข่จะมีอายุ ประมาณ 72 สัปดาห์ หรือ จนกว่าตัวไก่ไข่จะหมดการออกไข่ และส่วนของฟาร์มที่ 4 มีลักษณะแตกต่างไปจาก 5 ฟาร์มที่กล่าวมา คือ ไม่มีการเลี้ยงดูไก่ในช่วงอายุนี้นี้

ข้อที่ 9 ข้อมูลการผลิตของฟาร์มไก่ไข่ด้านผลผลิตจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า ผลผลิตของทั้ง 6 ฟาร์ม สามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ไข่ไก่ ตัวไก่ไข่ ตัวไก่สาว และ มูลไก่ ซึ่งฟาร์มทั้ง 5 ฟาร์ม มีผลผลิตของทั้ง 3 ส่วนที่เหมือนกัน คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 5 และ 6 ผลผลิต คือ ไข่ไก่ ตัวไก่ไข่ และมูลไก่ มีเพียง 1 ฟาร์มเท่านั้น คือ ฟาร์มที่ 4 มีผลผลิตที่ไม่เหมือนกับอีก 5 ฟาร์มที่เหลือ คือ มีแค่ตัวไก่สาว และมูลไก่ เท่านั้นที่เป็นผลผลิต

ข้อที่ 10 ข้อมูลการตลาดของฟาร์มไก่ไข่ด้านผลิตภัณฑ์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลี้ยงไก่ พันธุ์ซีพี เบทาโกร รองลงมา คือ พันธุ์โรมัน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 พันธุ์ใหญ่ ๆ คือ ฟาร์มขนาดใหญ่ จำนวนทั้ง 2 ฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 1 และ 2 จะเลี้ยงไก่ พันธุ์โรมัน ซึ่งทำให้ไข่ไก่มีคุณภาพดี เปลือกไข่มีสีเข้มสวย และมีขนาดฟองใหญ่ และฟาร์มขนาดกลาง จำนวน 4 ฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 3 4 5 และ 6 จะเลี้ยงไก่ พันธุ์ซีพี เบทาโกร ซึ่งฟาร์มที่ 3 5 และ 6 จำนวน 3 ฟาร์มจะมีผลผลิตไข่ไก่ที่ได้มามีคุณภาพที่ดี เช่นเดียวกัน มีขนาดฟองหลากหลายทั้งขนาดใหญ่ และขนาดกลาง สามารถคัดเบอร์ไข่ได้ และอีก 1 ฟาร์ม จะมีผลผลิตตัวไก่สาวที่มีสุขภาพดี คือ ฟาร์มที่ 4

ข้อที่ 11 ข้อมูลการตลาดของฟาร์มไก่ไข่ด้านราคาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า การจำหน่ายผลผลิตของทั้ง 6 ฟาร์ม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ จำหน่ายไข่ไก่ และจำหน่ายตัวไก่สาว ซึ่งฟาร์มส่วนใหญ่จำนวน 5 ฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 5 และ 6 จะจำหน่ายเป็นไข่ไก่ มีราคาจำหน่ายไข่ไก่เป็นแบบ กิโลกรัม ตามราคาประกาศจากรัฐบาล ณ ตอนนั้น ราคาไข่ไก่อยู่ที่ 2.00 – 2.20 บาทต่อ 20 กิโลกรัม และ 1 ฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 4 จำหน่ายเป็นตัวไก่สาว ราคาอยู่ที่ประมาณตัวละ 120 – 135 บาท

ข้อที่ 12 ข้อมูลการตลาดของฟาร์มไก่ไข่ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายของทั้ง 6 ฟาร์ม สามารถแบ่งได้เป็น 2 ช่องทาง คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 4 5 และ 6 มีพ่อค้า แม่ค้า คนกลางมารับไข่ไก่จากฟาร์มด้วยตนเองเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ และอีก 3 ฟาร์ม คือ ฟาร์มที่ 1 2 และ 3 จะมีการส่งไข่ไก่ให้กับพ่อค้า แม่ค้าคนกลางเพื่อเป็นตัวแทนจำหน่ายให้

ข้อที่ 13 ข้อมูลการตลาดของฟาร์มไก่ไข่ด้านการส่งเสริมการตลาดจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม เกษตรกรทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม ยังไม่มีการส่งเสริมการตลาดสรุปการวิเคราะห์การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม พบว่า ข้อมูลด้านการตลาดทั้ง 4 ด้าน เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญของผลผลิตที่ได้มาจากกระบวนการผลิต ซึ่งข้อมูลการตลาดทั้ง 4 ด้านนี้ จะเป็นส่วนที่ช่วยในด้านของการจำหน่ายผลผลิตที่เกิดจากการเลี้ยงไก่ไข่ได้เป็นอย่างมาก

ข้อที่ 14 ในปัจจุบันท่านได้นำเอาไทยแลนด์ 4.0 หรือ เกษตร 4.0 เข้ามาใช้ในฟาร์มของท่านหรือไม่ จากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม ทั้ง 6 ฟาร์ม ได้มีการนำเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่เข้ามาใช้แล้ว แต่ไม่ได้นำเข้ามาใช้ในแต่ละกระบวนการเลี้ยงไก่ทั้งหมด ซึ่งสามารถแบ่งเทคโนโลยีที่นำเข้ามาใช้ของฟาร์มทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม เป็น 5 อย่าง ได้แก่ เครื่องให้อาหารไก่ คือ ฟาร์มที่ 1 2 3 4 5 และ 6 สปริงเกอร์น้ำ คือ ฟาร์มที่ 1 3 และ 5 เครื่องให้อาหารไก่แบบอัตโนมัติ คือฟาร์มที่ 1 2 และ 4 พัดลมระบายอากาศ คือ ฟาร์มที่ 2 และ 5 แผ่นให้ความเย็น คือ ฟาร์มที่ 2 และเครื่องคัดแยกเบอร์ไข่ คือ ฟาร์มที่ 3

ข้อที่ 15 ท่านคิดว่าจะได้รับประโยชน์อะไรจากการปรับตัวเข้าสู่ ยุคไทยแลนด์ 4.0 หรือ เกษตร 4.0 จากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ประหยัดแรงงาน ลดต้นทุนในเรื่องของการจ้างแรงงาน คือ ฟาร์มที่ 2 4 และ 6
- 2) ประหยัดระยะเวลา เช่น การให้อาหารไก่ เมื่อใช้เครื่องจักรจะมีความรวดเร็ว คือ ฟาร์มที่ 3 และ 5
- 3) ช่วยในเรื่องของความแม่นยำ สามารถควบคุมปริมาณของอาหารไก่ได้ในแต่ละตัว เช่น เครื่องคัดเบอร์ไข่ไก่ ซึ่งสามารถช่วยให้คัดแยกเบอร์ของไข่ไก่ได้อย่างแม่นยำขึ้น คือ ฟาร์มที่ 1 และ 5
- 4) ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากแรงงาน คือ ฟาร์มที่ 4

ข้อที่ 16 ท่านคิดว่าในอนาคต ท่านจะมีแนวทางในการนำ เกษตร 4.0 หรือ เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farm) มาปรับใช้ในฟาร์มของท่านหรือไม่ อย่างไรบ้าง จากการสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 6 ฟาร์ม สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้ 1. ถ้าในอนาคตมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาทางฟาร์มก็อยากจะนำเข้ามาใช้เหมือนกัน เพื่อช่วยลดต้นทุนต่าง ๆ และเพิ่มคุณภาพให้กับผลผลิต แต่คิดว่าจะต้องใช้เงินทุนสูง คือ ฟาร์มที่ 1 2 4 และ 5 2. ในปัจจุบันเศรษฐกิจไม่ค่อยดีทำให้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ก็ถือว่าเป็นโอกาสที่ดี แต่คงมีราคาสูง ดังนั้น คงจะเป็นเรื่องที่ยากในการหาเงินทุนมาลงทุนในเทคโนโลยี และไม่คุ้มทุน คือ ฟาร์มที่ 3 และ 6

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การวิเคราะห์ข้ออุปทานของไก่ไข่มี 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) การไหลของกิจกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ทั้งหมด 4 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) การเลี้ยงไก่เล็ก/ลูกเจี๊ยบ (2) การเลี้ยงไก่รุ่น (3) การเลี้ยงไก่สาว และ (4) การเลี้ยงไก่ไข่
- 2) การไหลของเงินที่เกิดจากการไหลของกิจกรรมมี 4 กิจกรรม ต้นทุน ประกอบด้วย (1) ต้นทุนการเลี้ยงระยะไก่เล็ก/ลูกเจี๊ยบ ตัวละประมาณ 1.2 บาทต่อวัน (2) ต้นทุนการเลี้ยงระยะไก่รุ่น ตัวละประมาณ 1.2 บาทต่อวัน (3) ต้นทุนการเลี้ยงระยะไก่สาว ตัวละประมาณ 1.4 บาทต่อวัน และ (4) ต้นทุนการเลี้ยงระยะไข่ ตัวละประมาณ 1.4 บาทต่อวัน

3) การไหลของข้อมูลเป็นกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลจากผู้ขายปัจจัยการผลิตไปยังเกษตรกรและจากเกษตรกรไปยังพ่อค้าคนกลางจนกระทั่งถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรใช้กลยุทธ์เชิงรุกและเชิงรับแบบบูรณาการให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนต่อไป
2. ควรมีการพัฒนาความเชี่ยวชาญในการเลี้ยง การบริหารจัดการ เพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. ควรมีการบริหารจัดการด้านต้นทุนการผลิตให้เหมาะสมกับราคาตลาด เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างเท่าเทียม

เอกสารอ้างอิง

- Agricultural Bureau of Economic Research. (2017). *Production and marketing situation of livestock products*. [Online]. Retrieved February 13, 2018, from:
<https://www.facebook.com/pg/OAEbaer/posts/>. (in Thai)
- Chutiwong, N. (2005). *Principles of Economics: Microbiology*. 10 eds. Bangkok: Faculty of Economics, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Mesinsee, S. (2017). *Thailand 4.0*. [Online]. Retrieved February 13, 2018, from:
<https://www.posttoday.com/politic/report/479877>. (in Thai)
- Research and Educational Quality Assurance Division. (2016). *Thailand 4.0 model blueprint driving Thailand into wealth, stability and sustainability*. [Online]. Retrieved February 13, 2018, from: <http://www.libarts.up.ac.th>. (in Thai)
- Worakullatthani, K. and Sampatawavanich, P. (2008). *Basic advertising*. Bangkok: Thammasat University. (in Thai)